

WEGWIJZER PSYCHISCHE KLACHTEN

In deze wegwijzer geven we suggesties voor instanties die je kunt benaderen om een ontheemde uit Oekraïne te helpen wanneer die last heeft van psychische klachten.

Bij de meeste mensen die een schokkende gebeurtenis meemaken is er sprake van een normale reactie op een abnormale gebeurtenis. Het is normaal dat bepaalde mentale en lichamelijke reacties optreden; deze zijn over het algemeen van tijdelijke aard. In de wegwijzer [Zorg en ondersteuning bij gezondheidsklachten](#) vind je uitleg over hoe je (verergering van) psychische klachten kunt voorkomen.

Soms blijven mensen deze reacties echter voor langere tijd ervaren, ervaren mensen veel last van deze reacties, of lijkt er meer te spelen. Dan kan het mogelijk zijn dat iemand meer ondersteuning of zelfs zorg nodig heeft. In de wegwijzer [Signalering](#) vind je twee hulpmiddelen om psychische klachten bij ontheemden te signaleren: een voor volwassenen en een voor kinderen. Er zijn daarnaast verschillende signalen die je kunt opvangen bij iemand die mogelijk last heeft van psychische klachten;

iemand:

- raakt snel geïrriteerd
- kan zich niet goed concentreren
- huilt vaak
- slaapt slecht
- enzovoort

Uiteindelijk komt het neer op het volgende: hoor of zie je dat iemand niet lekker in zijn of haar vel zit, is het hoe dan ook goed om uit te zoeken of er (psychische) ondersteuning of zorg nodig is. Voor een tweetal gerelateerde onderwerpen hebben wij specifieke wegwijzers gemaakt: [verslaving](#) en [problemen bij kind en/of gezin](#). In de wegwijzers gaan wij verder niet specifiek in op bepaalde soorten klachten of diagnoses omdat het diagnosticeren en behandelen dient te gebeuren door een zorgprofessional of -specialist.

Als hulpverlener (op een opvanglocatie) kun je dus op verschillende manieren een rol spelen bij het signaleren van psychische klachten bij ontheemden uit Oekraïne en hen doorverwijzen naar organisaties die hen daarmee verder kunnen helpen. In deze wegwijzer geven we suggesties voor instanties die je kunt benaderen om een ontheemde uit Oekraïne te helpen wanneer diegene last heeft van psychische klachten. De organisaties staan zoveel mogelijk in de volgorde waarop je ze het beste kunt inzetten, maar deze wegwijzer is géén voorschrijvend stappenplan.

EMPATIA – voor laagdrempelige ondersteuning in het Oekraïens

[Empatia](#) heeft een hotline met Oekraïens sprekende professionals waar ontheemden naar kunnen bellen of mee kunnen chatten om over hun situatie te praten of vragen te stellen. Ook als hulpverlener kun je contact opnemen met de hotline voor advies. Daarnaast kun je als hulpverlener ook via Empatia een laagdrempelig gesprek (fysiek of online) aanvragen voor een ontheemde, bijvoorbeeld voor het inschatten van benodigde zorg.

SOCIAAL (WIJK)TEAM – toegang tot maatschappelijke ondersteuning

De gemeente is er verantwoordelijk voor dat de zorg en ondersteuning voor de inwoners, inclusief de Oekraïense ontheemden, geregeld is en dat de toeleiding goed werkt. De gemeente is daarnaast ook verantwoordelijk voor het aanbieden van maatschappelijke ondersteuning en voor het aanbieden van Jeugdhulp. Het sociaal (wijk)team is hiervoor de toegang. Je kunt voor ondersteuning bij een sociaal (wijk)team aankloppen. Zij kunnen direct maatschappelijk werkers inzetten als dat nodig is.

Daarnaast heeft iedere gemeente gratis [cliëntondersteuning](#). Een cliëntondersteuner kan iemand helpen de weg te vinden in de regels en organisaties, meegaan met gesprekken en meedenken over passende mogelijkheden.

How can we help?

HUISARTS EN POH-ggz

– voor doorverwijzingen en laagdrempelige ondersteuning

Hulpverlening voor psychische problemen is vaak onbekend bij ontheemden. Ook rust er een negatief stigma op dit soort klachten. In Nederland is de huisarts de eerste partij die betrokken wordt bij alle fysieke en mentale klachten, en die kan doorverwijzen indien nodig. Dit geldt ook voor ontheemden uit Oekraïne. Wanneer je een ontheemde aanraadt om voor psychische klachten contact op te nemen met de huisarts, is het belangrijk om uit te leggen hoe de zorg in Nederland in elkaar zit. Oekraïners zijn namelijk niet gewend dat zij voor veel zorgvragen eerst naar de huisarts moeten. [RefugeeHelp](#) en [Pharos](#) hebben hierover een duidelijke uitleg in het Oekraïens. Een bijkomstig voordeel is dat de huisarts en de praktijkondersteuner huisarts (POH) –ggz minder worden geassocieerd met psychische zorg en als minder bedreigend kunnen worden ervaren.

GGZ – voor behandeling van psychische problemen

Als de problematiek ernstig is en niet past bij de aanpak in de eerste lijn (huisarts), dan is verwijzing naar een specialist (ggz) nodig. In principe gaat die verwijzing via de huisarts, behalve voor de Jeugd-ggz, daarvoor kan de verwijzer ook het sociaal (wijk)team zijn. Als een ontheemde in de eigen taal over zijn of haar situatie, gevoelens en gedachten kan praten, kan de drempel lager zijn. Dat kan een behandeling efficiënter en effectiever maken.

[Empatia](#) helpt Oekraïense psychologen te koppelen aan de Nederlandse ggz en heeft een overzicht van de Oekraïense psychologen in Nederland. Indien een ontheemde de voorkeur heeft om bij een Oekraïense psycholoog in behandeling te gaan, kan via Empatia gevonden worden waar de dichtstbijzijnde Oekraïense psycholoog werkzaam is. De ontheemde kan vervolgens aan de huisarts of POH-ggz een verwijzing vragen naar die specifieke instantie.

FACT-TEAMS – bij behoefte aan ambulante zorg bij complexe problemen

Als de betrokken bewoner niet of moeilijk kan reizen en behandeling op de opvang of andere niet-zorglocatie de grote voorkeur heeft, is een [FACT-team](#) wellicht een optie. FACT staat voor Flexible Assertive Community Treatment en richt zich op mensen met een ernstige psychiatrische aandoening. Afhankelijk van de klachten en het behandeldoel kan een FACT-team op een hogere of juist lagere frequentie ondersteuning bieden. Deze flexibele behandeling wordt daar gebracht waar de cliënt zich bevindt. FACT-teams zijn onderdeel van een ggz-instelling. Het [CCAF](#) houdt op een kaart van Nederland bij waar ze gevestigd zijn. (En als je googelt op 'FACT-team' vind je bijna altijd het dichtstbijzijnde team.)

BESCHERMD WONEN – wanneer iemand niet zelfstandig kan wonen

Als een bewoner door psychische of psychosociale problemen hulp nodig heeft bij dagelijkse activiteiten en (tijdelijk) niet zelfstandig kan wonen, kan beschermd wonen een veilige woonomgeving bieden met begeleiding. In de wegwijzer [Beschermd wonen](#) leggen we de mogelijkheden daarvoor uit.

How can we help?

VERPLICHTE GGZ – wanneer iemand niet openstaat voor hulp en een gevaar vormt voor zichzelf of anderen

Soms kunnen mensen met een psychische aandoening in een ernstig zorgelijke situatie terechtkomen. Iemand verwaarloost zichzelf, is agressief, of vormt zelfs een gevaar voor zichzelf of de omgeving. In dergelijke gevallen is hoogst waarschijnlijk gespecialiseerde hulp nodig. Wanneer de betrokkene geen hulp wil, kan verplichte zorg ingezet worden. Dit is geregeld in de [Wet verplichte ggz](#). Verplichte ggz houdt niet altijd in dat de persoon in kwestie opgenomen moet worden. In sommige gevallen kan de zorg op de opvang georganiseerd worden. Denk je dat een bewoner verplichte psychische zorg nodig heeft, dan kun je een **zorgmelding doen bij de GGD**. Die onderzoekt dan of hulpverlening op vrijwillige basis echt niet mogelijk is, of niet voldoende heeft geholpen. Als verplichte zorg wordt overwogen, vraagt de GGD de officier van justitie om een zorgmachtiging voor te bereiden, waarover de rechter vervolgens uitspraak doet.

Het ministerie van VWS heeft brochures over verplichte ggz in verschillende talen, waaronder Oekraïens en Russisch, [op haar site](#) staan. Ze geven informatie over wat verplichte zorg is, hoe de voorbereiding hiervan in zijn werk gaat en welke stappen plaatsvinden nadat een crisismaatregel of zorgmachtiging wordt afgegeven. De brochures kun je gebruiken om betrokkenen en hun familie en naasten te informeren.

BEMOEIZORG – wanneer iemand niet openstaat voor hulp

Een bemoeizorgteam benadert mensen die uit zichzelf geen hulp vragen of accepteren, maar wel hulp nodig hebben. Als een bewoner niet openstaat voor hulp, kun je met de regionale GGD en/of ggz de situatie bespreken om te bepalen of bemoeizorg nodig is. Het verschilt per gemeente of een melding voor bemoeizorg via een **meldpunt bij de gemeente of bij de GGD** gaat. Dit kun je vinden door op Google te zoeken naar 'bemoeizorg' en de betreffende gemeente.

Het loket om een melding voor bemoeizorg en/of verplichte ggz te doen heet in veel regio's "Meldpunt Zorg en Overlast" of iets vergelijkbaars, maar heeft in sommige regio's een andere naam

Heb je na het lezen van deze wegwijzer nog steeds vragen? Dan kun je het LOOP benaderen voor contactinformatie of om mee te denken over welke hulp je kunt inschakelen in een specifieke situatie. Je kunt het LOOP tijdens kantooruren bereiken via info@loketoekraine.psh.nl of 088 662 5816.

